„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у злату)
на годину 32 дин., на пола године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

ЛИСТ целокупне српске народне слободоумне странке.

БРОЈ 156. У Новом Саду у петак 6. октобра 1889. ГОДИНА XXIV.

Позив на претплату.

Почетком овог месеца истекао је рок претплате свима онима, који преплатише „Заставу“ до краја септембра ове године. Овим позивамо пријатеље „Заставе“ на даљу претплату.

Ко је и шта је „Застава“, то је она довољно показала. Она ће се и надаље лепршати у слободном логору нашег народа, на бедему народносном и напредном. И кад то важемо, ми се позивамо на свој досадашњи рад, који вас не може утерати у лаж.

У данашњим данима, кад смо силом прилика и силом солгабирова искључени из угарског сабора, сад, кад је главни део обране наших права спао на плећа новинарска, „Застава“ треба још одлучнију потпору својих пријатеља. И она се са пуно наде обраћа тим пријатељима, да је не само духовном снагом, него и у купљењу претплате помогну.

Цена је „Застави“ обележена на челу листа.

Обраћамо и опет пажњу наших пријатеља и претплатника на бројеве „Заставине“ од петка. Ти су бројеви удешени за најшире кругове нашег народа, а нарочита претплата на њих стаје 3 фор. годишње. Много ће нам кренути ствар унаред, ако се ови бројеви „Заставини“ рашире као што треба.

У Новом Саду, 1. октобра 1889.

Уредништво „Заставе.“

ДРЖАВНИ ПРОРАЧУН.

У угарском сабору поднео је министар финанција државни прорачун за идућу, 1890. годину. По томе прорачуну, биће наша целокупна примања 355.$_2$ милијона форината, а наши целокупни издатци 355.$_6$ милијона форината. Мањак би износио дакле 400 хиљада форината.

Кад се узме у рачун, да смо још недавно имали прорачуне, који су показивали 10—40 милијона мањака, онда овај мањак од неколико стотина хиљада једва да долази у рачун. Та и за ову годину прорачунан је био мањак са преко 6 милијона форината.

Кад би неко олако претрчао ове бројеве, морао би се јако обрадовати, јер би закључио, да се наше државне финансије јако поправише, јер док смо недавно правили сваке године по 20, 30 и 40 милијона фор. дуга, министар обриче, да до године нећемо морати направити више дуга од 400 хиљада а можда ни толико. Ко се ту сад не би од срца зарадовао?!

Но кад се ствар мало боље загледа, онда та радост може лако да се помути. Јер и ако узмемо, да је прорачун министров тачан, и да ми доиста до године нећемо више издати, но колико је прорачунано, а да ће примања бити заиста онолика, колико министар предвиђа, и онда још има много што шта, што нам мора озбиљно помућивати радост.

Ми радо признајемо, да је догодишњи прорачун б о љ и од прошлих. Али ако се запитамо, по какву је цену то постигнуто, онда нас мора хватати зебња, јер тај бољитак није тако чист и јасан као што изгледа.

На 15 милијона форината износиће до године мање интерес и отплата државног дуга, но до сад. Зашто и како? Зато и тако, што је учињена промена у отплати државног дуга, те ћемо до душе од сад годишње мање плаћати интереса и отплате, али ћемо са много десетина година дуже плаћати. Другим речима, да нами буде лакше, ми смо задужили не само нашу децу него и унуке.

Тим смо одиста олакшали себи, али ако имамо у виду државну будућност, онда смо ми по тој будућности ударили сикиром, јер смо силне терете навалили доцнијим нараштајима, и они ће без сумње под тим теретима поклецати и неће нам казати хвала.

Нећемо много да разлажемо, али је наше тврдо уверење, да један нараштај може и сме да начини у крајном случају онолико дуга, колико је у стању исплатити, а задуживати потоње нараштаје, то није морално, а као што рекосмо ни корисно по будућност државе.

Ето, по ту велику цену, по цену, коју ми нисмо у стању данас ни измерити, постигли смо ми, да око 15 милијона олакшамо себи годишње издатке. (Интерес и отплата дуга износиће до душе и до сад као и пре, јер је ту урачунато што ћемо платити за откуп регала, али ће нам отуда доћи толики и приходи).

Даље ћемо ми смањити догодишњи мањак зато, што ћемо и опет продати државна добра у вредности од 5 милијона. А велико је питање, јесмо ли ми примили од наших предака за то државна добра, да их продајемо, а не да само трошимо приход њихов, па да тај приход могу и они после нас уживати. Јер то је тек јасно, да што год држава буде имала мање државних добара, тим ће имати отуда мање државних прихода, те ће тим већа морати бивати пореза.

А пореза се и тако све већма повишује, бар очекују од порезе на шпиритус и од потрошарине неколико милијона више но до сад, а то све треба народ да плати.

Међутим ми смо још недавно изнели у нашем листу, како напредује из године у годину не само осиромашење појединаца, него и осиромашење саме државе. Како појединци пропадају видимо чим се окренемо око себе, ал то пропадање не бива чак ни тако, да се један диже кад други пропада, него је наше пропадање још много озбиљније. О к о 20—30 м и л и ј о н а форината уважамо ми разна еспапа и сировине више у земљу, но што изважамо. То значи, сваке године излази из наше државе 20—30 милијона форината да се не врати, сваке године смо ми са толико сиромашнији. А куд ово води, то је очигледно. Води најсигурнијој пропасти.

Министар финанција види то, те је обрекао, да ће се старати, да се подигне земљорадња, трговина и индустрија. Но то је обећање а у истини не видимо да је учињен икакав озбиљни корак, који би био у стању да доскочи толиком злу, колико је наше.

Неких 700 хиљада форината утрошиће се до године више на земљорадничке цели, но ове године. Ал кад загледамо поближе: на што ће се издати тих 700 хиљада, онда видимо, да је то већином на чиновнике, јер ће их бити више, и што ће се плата некима од њих повисити. Оно што ће се више трошити на сточарство, на пољопривредне заводе и т. д. то је врло мало, а да би могло много користити, а нами је нужна озбиљна, обилата и брза помоћ.

Признајемо да ће се учинити нешто те нешто, да се поправи стање. Али ни из близу не видимо оно, што би требало. Ми личимо тешком, врло тешком болеснику, а кад загледаш лек којим нас мисле излечити, то је чашица шећерне воде. Болесник тек види, да је ту лекар и да му је нешто преписао, и ко може олако да се нада, томе је слободно надати се, али ко тражи озбиљна, права лека, тај се не може утешити с оним, што је до сад пружено и чиме се мисли постићи прави бољитак.

То је наше мишлење о догодишњем државном прорачуну, и с тога ми не можемо ни из близу да се том прорачуну онако радујемо, како то чини велика већина престолничких листова.

Разговор с кнезом Долгоруковим.

Београд, 3. октобра.

Млади кнез Долгоруки официр у царској гарди, и рођак московског генерал-губернатора, путовао је са својом женом на исток. Враћајући се кроз Цариград, зажелео је, да пропутује балкански полуостров, и зауставио се на два дана у Софији. Његов долазак у Софију обратио је одмах велику пажњу бугарске владе.

Бугарски родољуби од странке руске или како је зову „с т р а н к а Ц а н к о в а“ обрадовали су се доласку руског кнеза, чија је породица не само у Русији чувена, него коју познају врло добро и остали Словени, а особито Срби и Бугари. Неки бугарски родољуби похитали су, да одмах поздраве и посете младог кнеза и кнегињу.

Многи су мислили, да је кнез дошао с неким нарочито политичким послом, но брзо су од кнеза разабрали, како он путује никаквим послом, него да је желео да пропутује балкански полуостров, и да се зауставио у Софији, да проучи бар површно бугарске одношаје, и да се лично увери, што је узрок бугарско-руском несporазуму.

Кнез је примио неке бугарске родољубе, а посетио је и неке бугарске министре наиме Стамбулова и Странског. Он је отишао к њима да их види, и увери их, како путује као приватно лице и чисто за своје задовољство.

Страно новинарство по свом обичају подигло је ужасну вику, и приписало доласку кнежеву у Софију далеко већи значај него што је у самој ствари.

Кнез Долгоруки дошао је јуче са својом женом у Београд, и ја сам имао прилику да га видим и с њим се поразговорим.

Био је јако изненађен, што су страни листови његов боравак у Софији с политичког гледишта схватили, и по свом обичају све преиначили, и онако писали, као што обично против Русије и Руса пишу. Кнез је млад човек од неких 26 година и врло интелигентан. По разговору судећи он је ватрен Словенин, и обично као сви руски официри радо политизира, и криво му је, што се у Бугарској по ту-

ЛИСТАК.

С' ЈЕДНОГ КРАЈА СВЕТА НА ДРУГИ.

Пре неколико стојало је у новинама, да међу осталим лађама, које су из бела света стигле натоварене у Лондон, нису могле да се истоваре ни лађе, које су у енглеску престоницу донеле од прилике до сто хиљада заклених оваца. То је било због тога, што у то доба радници у лондонским пристаништима, што истоварују и товаре лађе, ни су хтели да раде за надницу, коју су донде имали, већ су искали више.

Но о томе нећу ја овде да говорим. Хтео сам да кажем само, за што се оних сто хиљада поклених оваца није истоварило.

Сто хиљада оваца, није мала шала. Замислите равницу једну од 60 до 70 јутара, па на тој равници саме овце, али тако збијене као кад се збију на најачој врућини. И толико је оваца на лађама из далеких крајева за неколико дана донесено у Лондон!

Уверен сам, да многи и многи није чуо, да има тога у свету: да се са једног краја света на други преносе тако грдне количине меса. Та ми се тужимо и зими и некако не марамо за сирово месо кад је од неколико дана, а лети и да не чујемо о таком месу. Ал ето у Лондон је за неколико дана стигло толико месо, и то је месо путовало морем месец и више дана, па опет није се чула тужба, да је стигло тако и тако месо од оваца поклених пре толико времена, него се поплашио свет у Лондону, што то месо не може да се истовара.

Месо је то донето у Лондон да се потроши, а пошто није суво, не можемо замислити, да би га сирово за толико времена могао когод пожелети, да ни је свеже. И јесте, оно је свеже стигло у Лондон, макар да су овце, од којих је, поклане пре месец и два дана.

Читалац ће махати главом и најпосле рећи, да то не може бити. Али шта ћемо, кад бива ето. И не хиљадама, него милијунима се поклане стоке, а нарочито оваца морем донесе из других чести земље у Јевропу. То је само тако могућно, што су људи пронашли начин, да просторије у лађама, где се сложи месо, тако уладе, да месо остаје сасвим свеже. Улађивање то може бити само ледом, а како то бива, далеко би вас одвеле, кад би о томе сада говорили.

Главно је, да се месо може данас свеже одржати дуже времена и због тога да се може из најудаљенијих крајева из једнога у други преносити.

У Немачку, па у нашу државу још се не доноси тако месо, али у Енглеској трговина са таквим месом сасвим је нешто обично.

Ево неких бројева о томе. У енглеским пристаништима истоварено је прошле године 930.000 поклених оваца из Новог Селанда, 108.000 из Аустралије и 908.000 из Аргентиније. То је само поклених оваца донето, али велике количине и свеже говедине доноси се сваке године из прекоморских крајева у Енглеску. Треба међутим знати, да је довожење свеже овчевине из прекоморских крајева у Енглеску почело тек пре осам година, давне 1881. године. Тада је донесено неких 15.000 поклених оваца. Сравнимо тај број са бројевима мало час наведеним, па ћемо видети како и колико је та трговина напредовала.

И данас не може један народ да се огради од другог народа дебелим видом, па да живи својим животом и од онога што рађа на земљи, на којој живи. Некада је то могло бити, ал данас више не иде. Ако и постоје још какве ограде између појединих народа, неће дуго трајати, па ће и њих сасвим нестати. Ту је пара, а долази већ електрична снага, да је човек употреби и да се послужи њоме. Ту су железнице, што прелазе брегова и долине, провалије и баре; ту су пароброди, што преброђују морске пучине и преносе људе и ствари из једног краја света у други; ту је телеграфија, што у тренут ока пренесе из једне земље у другу мисли, жеље људске. Ту престаје свака граница.

И то није ништа рђаво: свет се изједначује. Свака је политика немоћна, да томе стане на пут. Данас још ударају државе царину (ђумрук) на разне ствари, што се у њих са стране увозе, али доћи ће време, кад тога више неће бити. Од царине имају поједине државе касне. То је, што падне готов новац у државну касу, а после може да се до неке подигне и производња у земљи. Кад Немачка удари на прим. већу царину на храну, што се у њу од нас увози, свакако ће та храна бити скупља, или ћемо морати ми за толико у цени попустити, у колико је царина у Немачкој скочила. И сад, ако нам је нужно, ми попуштамо у цени, ако није, онда се Немци неће отимати за нашу храну, него ће гледати, да се задовоље с оним, што имају у земљи. А чим наше хране нема у Немачкој, мораће она храна, што се у самој Немачкој производи, поскупити. Чим та храна почне да поскупљује, одмах је више људи и сеју, па онда с једне стране новац за храну добија немачки земљорадник, а с друге опет тај новац остаје у земљи. Ја сам навео Немачку и нашу државу као пример, али Немачка збиља и ради тако данас. Разуме се, да је и наша држава ударила царину на немачке производе; али баш како данас стоји, ми смо ипак поред свега тога у штети. То је зато, што Немачка непрестано сад на ове сад на оне наше производе повишује царину, а бива, да немачка влада сасвим и забрани увожење наших производа у Немачку. Али — ми на све то ћутимо. Међутим, кад би смо стали равном мером да меримо од наше стране, значило би то трвење на економско-трговачком пољу, и најпосле могло би доћи и до сукоба на том пољу између нас и Немачке.

Па збиља има тога, да се поједине државе гложе на економско-трговачком пољу и да воде ђумручне ратове. Тако данас на прим. ми стојимо са Румунијом.

Но све је то дело политике, све је то од данас до сутра. Тога ће морати нестати. Данас се милијуни и милијуни улажу на подизање железница, да се свежу најпрајње тачке на земљи и суво наше земље све се више и више шара железницама. Па онда означене су пруге по мору, куда лађе најправим путем плове, телеграфске се жице све више и више преплећу, а све се то ради, да се постигне потпуна равнотежа на земљи између производње и потрошње. Престаће оно време, да у једној земљи не знају

ђем наговору води проту-руска и проту-словенска политика. Кнез непоња зашто би се балкански народи, особито Словени међу њима ма и најмање од Русије отуђивали, кад је Русија увек до сад радила, да тој својој браћи некорисно помогне.

Ја сам питао кнеза да ли је можда имао каквог политичког посла у Бугарској? Кнез: Ви знате како је код нас у Русији, и да се неповерују никакви политички послови официрима, и младим људма као што сам ја. Ја као Рус, православни и Словенин желео сам да се упознам с одношајима на балканском полуострову, а како знам, да су између нас Руса и Бугара одношаји прекинути, желео сам да се на лицу места о свему уверим, те сам се зауставио два дана у Софији.

С ким сте се виђали у Софији? Кнез: Посетили су ме многи бугарски родољуби, који нису задовољни с данашњим стањем ствари, уверавали су ме, како је то за бугарски народ врло тешко, и како скоро свеколики народ жали тај немили догађај, и како сваки жели, да се опет успоставе добри одношаји између Русије и Бугарске.

Јесте ли видели неке званичне Бугаре и министре? Кнез: Видео сам и посетио сам Стамбулова и Странског! Примили су ме лепо. Ја сам им извјавио, да путујем као приватна личност с женом, да нисам дошао у Софију с неком мисијом, него из чисте жеље да посетим словенски крај, за који су руски војници своју крв пролевали, а руска држава и народ жртвовала толику имовину. Извјавио сам како ми је жао, што су између две братске државе, и два братска народа наступили неки спорови и разлике, које вређају чувство сваког Руса и Словенина, па како би то било лепо, праведно, и богу мило, кад би се опет повратило старо пријатељство, и кад не би било ових немилих догађаја. Стамбулов уверавао ме је, како и он то жели и да он није противник Русије. По његовим речима он би радо с неком руском званичном личности преговарао, и покушао да се постигне споразум.

Кад би он у самој ствари тако искрено мислио, то би могао већ одавно нешто урадити. Али како он не жели пријатељства с Русијом, нит се може са својим Бугарима измирити, то се не може његовим речима веровати. „Ја сам зажелео," рече кнез: да се у Софији одслужи у цркви божја служба, и да се учини помен за упокој душе блаженог цара ослободитеља и погинулих руских војника. То ми нису хтели дозволити, и ја сам отишао из Софије. Уверио сам се, да бугарски народ сачувствује за руског цара и Русију, и уверио сам се, да ће се пре или после остварити народне жеље, и да ће врло брзо у Бугарској све оно, и онако бити како то народ жели, и како ће и нами у Русији повољно бити.

Питао сам кнеза: какав је суд о Кобургу чуо, и како Бугари Кобурга оцењују? Кнез: С ким сам год о Кобургу говорио, свак врло рђаво о њему говори. Свак му пориче и најмању способност, и уверава ме, како је он само за то у Бугарску дошао да све поруши, и да поелужи словенским непријатељима.

Питао сам кнеза какву је разлику нашао између Срба и Бугара? Кнез: Разлика је велика у свему, Срби су напреднији и имају грађанство каквог ја у Бугарској не видех. Срби су без разлике сви за православље, и словенску узајамност одушевљени, далеко су политичко зрелији него што су Бугари. То долази отуда, што су Срби од давнијег времена слободни. Млади кнез добро је проучио балканске одношаје, и схватио стање какво је оно данас у Србији и Бугарској.

Кнез ће ноћас отпутовати управо у Петроград.

П. У.

Политички преглед.

Припреме за рат. Руски ратни министар, г. Вановски именовао је поверенство, ком је задаћа, да на свим руским жељезницама прегледа, јесу ли у реду вагони, у којима би се у случају рата превозили рањеници, и јели сво градиво, које је у таким приликама потребно, у реду. Поверенство је већ стигло у Одесу, те ће почети свој рад прегледањем јужних и југо-западних жељезница.

Тројни савез. У лондонском листу „Contemporary Review" извишао је један чланак, за који веле, да га је Гледстон написао, а говори о тројном савезу. У овом се чланку оштро напада Италија као члан тога савеза, а савез назива управо политичким шарлатанством, које би смешно било, кад не би за Италију потпуну пропаст значило. Немачка свакојако настојава, да за себе осигура победом задобивене повољице. Али ако Елсас и Лотаринђија и даље тежиле буду, матери својој Француској, од које су насилно стргнуте, и буду је молили да их у своја наручја поново прими, у том ће случају Француска пре или после принуђена бити, да им молбу испуни. Ако у тој борби за ослобођење Елсаса и Лотаринђије, и Италија своје оружје против Француске подигне, она ће тим чином навући на себе неизгладиму поругу. — У погледу Енглеске вели писац, да је Солсбери ступио са државама тројног савеза у неку тајну свезу, која Енглеској у извесним тренутцима извесне обвезе натурује. Али у одсудном тренутку, како у Енглеској тако и у Италији превагнуће свакојако опште мнење. Тројни савез називати даље гаранцијом мира, то је сасвим смешно, и што пре буде Италија одустала од тог савеза, тим боље по њено благостање а и по њену народну част.

Чешка. У суботу прочитана је у чешком сабору младоческа адреса, која обухваћа десет табака. У почетку спомиње се у адреси пожртвовање ческог народа, и заступства за подигнуће сјаге монархије, средства у ту сврху тако су велика била, да се чешки заступници нису уплашили, ни онда кад је народ био преоптерећен. У очи овога пожртвовања надао се народ, да ће се једном одобрити његови захтеви, т е д а ће се обновити старо државно право краљевине Чешке, и народна самоуправа и автономија. Даље се спомиње у напрту адресе на темељу повести, вредност чешког државног права; законодавна делатност чешког сабора није никад прекинута, па ни после битке на Белој Гори. У адреси младочешке странке спомињу се затим заклетве краљева и сталежа. Чешком народу чини се кривица за изборним редом, којим се иде на руку само чешким Немцима. Влада помаже понемчивање државним средствима. Порезе су знатно повишене, дочим застаје пољоделство и обрт. Сабор би имао по напрту адресе замолити краља, да узме у заштиту чешки народ. Затим се набрајају манифести и рескрипти садашњега краља, који признаје чешко државно право. На галерији се одобравало напрту ове адресе, који је упућен одбору петнаесторице, који ће на жалост предложити, да се преко те адресе пређе на дневни ред.

Одлазак кнеза Фердинанда. „Бал. Кор." пишу из Софије: „Сва варош, цела Бугарска изненађени су наглим одласком кнеза Фердинанда Кобуршког, који се чувао у највећој тајности. Нико, апсолутно нико, чак ни околина кнежева, није ни мислио на одлазак, па се чак ни у замаку кнежеву није ништа знало о томе. Држало се да је кнез отишао на железничку станицу да дочека какву одличну личност; па су из двора послата чак и једна кола, да га довезу кући. Разлози наведени у проклamацији, разуме се, само су маска. Превлађује мишљење, да је Кобуршка ера дошла до краја и одиста има извештаја по којима царска посета у Берлину може довести до споразума између Русије и Немачке у том смислу, да се порти стави у у дужност, да кнеза Кобуршког позове да напусти земљу. С друге стране опет уверавају да је кнез Кобуршки положај, на који га је Аустрија поставила само за то на кратко време напустио да повеже бечком двору да се он одлучио, да се не да више водити за нос празним обећањима и невредећим новинарским чланцима. Сад се мора чекати да се види да ли ће пресија на бечки двор моћи учинити ма какав утисак и да ли ће гроф Калнови при садашњој ситуацији дати кнезу Кобуршком што више од каквог полузваничног чланка у „Фремденблату", који је поред тога још и сувише резервисан. Изгледа, да кнез, да би се утврдио, потребује не само моралну но и материјалну помоћ, и да ће он од својих пријатеља, поред дипломатске интервенције, тражити још и помоћ за један зајам. Једно је извесно да је Стојановљев правац у бугарској политици дошао до свог завршног акта и раније, но што се мислило, спустиће се последњи пут завеса у својој ретској драми."

Из Македоније. Из Солуна пишу: Од неколико дана налази се у нашем пристаништу енглеска ескадра под командом вице-адмирала Хоскина. Ескадра има 6 ратних лађа, које имају 42 топа са 600 људи. Ова је ескадра дошла са острва Лемноса и овде се тако понаша као да је код своје куће; вежба се у пуцању, пушта своје матрозе на суво, који праве у вароши грозне скандале, тако да Турци једва чекају, да им њихови енглески пријатељи кажу што је могуће пре своје с богом. Јавна безбедност није апсолутно ничим осигурана. Ово се може појмити кад се замисли, да су полицајци највећи лопови. Дању краду овдашњи Јевреји, а ноћу полазе у лов турски полицајци. Карактеристично је, да се за краће, које су извршене дању, не обраћа турској полицији, већ јеврејском Хаваму, који познаје своје људе и уме да накнади штету за добру награду. Само онда, ако украдена ствар не може да се пронађе, онда се њена вредност плаћа из јеврејске општинске касе. Са трговином стоји врло рђаво, нарочито се са Јевејима никако не може изићи на крај, који иду један другом на руку и тако спусте цену, да се еспап не може продавати друкчије но с великом штетом. Солун је просто поплављен од аустро-угарских Јевреја. Српска роба налази овде добру продају, нарочито се добро продају и омиљена су српска вина и пиво. Пиво из Трста, које се овде увози у великим количинама, по квалитету је готово једнако са српским пивом. Исто се тако и много конкурише с винима, али ипак српска вина одолевају конкуренцији, због своје важности и јевтиноће. Добро се продаје овде и говеђи маст. Ово исто важи и за пиротски сир, као у опште и за све српске, земаљске продукте. Добро би било, кад би се у Солуну установила српска трговачка агентура, која би узела у своје руке продају српских производа.

ДОПИСИ.

Вел. Кикинда, октобра 1889. (Баруновићи.) У недељу 24. прошл. мес. дошао је био наш г. барун, хоћу рећи наш г. посланик на државном сабору барун Федор Николић, да обиђе нашу (и своју Кикинду), да обиђе нас, управо „њих", т. ј. оне, које мисли, да ће требати при идућим изборима. Дошао је, дакле, да рашири везе међу њима, а како и не би, кад су то све наши угледни Кикинђани! А посланици прво траже угледне, људе, који су од утицаја, па тако и г. барун. Дакле, ради тог је дошао г. барун, то је признао и чивутски „Цајтунг" а тако се и говоркало било. Г. барун је био домаћин при вечери, коју је дао у гостионици Кашевој онима, које је судба (сретна им!) одредила ни више ни мање, већ за баруновиће! И искупише се баруновићи, најугледнији Кикинђани, без разлике народности и вере, сталежа и занимања, око г. баруна, искупише се позваници око свог избраника. Пардон, није био г. барун свима позваницима и избраник њихов, нису сви били за њега, при прошлом избору, било је ту и некадањих Сабовљевићеваца, с којима је рад био г. барун да се упозна. Баруновићи нису били позвани само без разлике народности и сталежа, већ и без разлике странака и програма, у колико се, дабогме, дало. Жалост је, али је истина, коју ваља прибележити, да се у Српству зна, да се види, од каквог је рђавог утицаја било нотабилитетство по наш политички живот и морал, — значајно је, да се сад тек види и помолио тај штетни, отровни утицај, — да је готово цела Кикинда приклонила главу пред Федором Николићем, да је готово цело Српство кикиндско данас у владиној странци владинога Федора Николића. Тога пре није било, то је само од нотабилитетства! Г. барун је позвао све на „пријатељску вечеру", па је држао попут Солзберија „Tischrede". И баруновићи га слушаху, како прво на мађарском а после на српском језику — реферише о раду законодавног тела. Било је 18 Срба, 18 баруновића! Било је не само чистих владиноваца (Млад. Трифунац адв.) већ и чистих нотабилитета (које рачунају неки у Новом Саду, будући су „солидни слементи" у Политовце и који чине овдашњу бајаги бранисовачку војску) на пр. др. Живко Богдан и др. Даље прота Влаховић (који је рекао, да је автономија наша у опасности, на што је барун одговорио да он не зна ни за какву опасност, која би претила!), парох М. Новаковић. Али најжалоснije и највећа срамота је, што је било и људи, који су припадали и данас још важи да припадају народној слободоумној странци. Марко Богдан је био ма да је члан Политовог средишног одбора — па хоће ли га они код вас и одсад задевати за шешир? Од Срба није био само Паја пл. Еремић, др. Ранко Гравић и Милан Петровић адвокат, — веле, да нису били ни позвани, а од позваних није био Пера пл. Видак.

шта да раде са храном, са месом, а у другом крају, да нема доста ни хране ни меса. То изједначење економско на целој земљи мора се постићи, јер то захтева природа, природни закони, којима се људи могу донекле одупирати, али најпосле они морају победити. Политика се може том изједначењу противити за неко време, али најпосле политика мора да попусти. То мора тако бити, јер политику стварају људи, и по томе је нестална, променљива, а природни су закони вечни, непроменљиви. Човек се брани од зиме и врућине: Зими греје пећ, а лети прави ладњаке, али да не буде зиме или јаке врућине то не може никад учинити. Тако су исто слаби људски закони према струјама и тежњама народа. Те тежње и струје јуре напред и обарају све препреке, што им се стављају на пут, као оно река, кад би смо хтели да јој зауставимо ток. И људи пуштају да тече све својим током, а испомажу се, те подижу ћуприје и прелазе преко тога.

У ствари, о којој је овде реч, те су ћуприје данас — царина.

Међутим приближује се време, кад ће се те ћуприје срушити, да се никад више не сагреде. Тога мора бити. Површина наше земље постаће заједничко, опште поље за производњу, без граница, плотова, шанчева. Наука то захтева, а што наука, права, истинита, захтева, мора тако бити.

Настаће друге економске прилике, а тада, разуме се, мора се и човек преобразити. Настаће нове мисли, нови облици живота. Свет мора напред, и он напред корачи. Ономе, који је навикао на нешто, који се ужвео у нечем, тешко је и кукање за старим. Али помоћи неће бити. Ко неће напред, време ће га просто прегазити, или ће га захватити струја времена, па ће га ваљати и против воље његове напред.

Деца се радују пролећу, али употребиће и последњи снег, да се бацају њиме; тешко нам је да се растанемо с летом, па често сањамо, кад се после задњих јесењих киша увеже сунце, леп и топао дан. Али наставе лето и деца заборave на снег; наставе зима и ми морамо по њој да се владамо. Нестало је старовечног ропства; нестало је средњевековног робаћства, макар да се у старом веку мислило и држало као нешто, што се не да мењати, да се људи деле у два разреда: на господаре и на робове; макар, да у средњем веку, па и у новом, нису могли ни замислити, да може сваки имати своје рођење земље. Али свега је тога нестало. Економске и друштвене прилике мењају у току времена свој облик, и најпосле добише овај данашњи. Па зар ће ове данашње економске и друштвене прилике остати до века овакве? Не. Промениће се и оне и наставе друге. Нема тога што ће препречити ту промену.

Кад ће то да се збуде, не може се тачно означити. Пре или после, али једно је истина: ми идемо томе на сусрет. Људи, народи се мешају а с њима и све се друго меша: људски рукотвори, мисли, тежње. Најпосле ће се људи изједначити.

Многима је тешко кад помисле само на то, а да дочекају то време, мисле, да би боље било и да их нестане него што ће то дочекати. Међутим наши ће се далеки потомци чудити, како је то могло бити, да смо живели овако, као што данас живимо, као што се и ми чудимо, како су могли и највећи стари грчки философи да деле људе на робове и господаре, или како је то могло бити да се људи деле по црвеној и плавој крви, па простаке и племиће све до данашњих дана, па, боме, и данас.....

Да се вратимо доношењу свеже овчевине у Јевропу из прекоморских земаља

Кад што смо видели, те се овчине сада већ много доноси у Јевропу, а сваким даном све ће се више и више доносити. Јевропа већ одавно непроизводи толико стоке, колико јој треба. Ово, што јој још треба, доноси она из прекоморских крајева. Сад, пошто су изумели начин, да се свеже месо може доносити из најудаљенијих крајева, почеће сточарство у Јевропи све јача да опада. Јевропи неће бити нужде да се сточарством бави због меса дуго и дуго времена. У јужној Америци има земље по имену Аргентинија. То је република. До пре тридесет година народ у Аргентији кадио се од овчевине. Људи су влали овце, па месом ђубрили земљу, која је у осталом тако јака, да јој не треба никакво ђубрета. Или су грејали овчевином пећи, макар да то није скоро ни нужно у оним крајевима. Вола је човек заклао само због језика, а остало месо одбацио. Вуне се могло добити 25 фунти за 45 н., а што се кожа тиче, ни се продавало на комад већ на туцета, а туце се могло тада добити по цену пошто је данас једна кожа. Све је то могло бити само за то, што се ни месо ни вуна, ни кожа није извозило. Данас се из аргентинске републике извезе вуне 4 до 500.000 цавуља (по 500 килограма), а поклавих оваца је прошле године отуда у Јевропу довезено 1,459.679. И опет остаје у Аргентинији сувишних оваца сваке године толико, да би рачунајући по нашим ценама овчевини, ивнео тај сувишак више од 2000 мил. форината. У Аргентинији произведе се оваца више него што се потроши у самој земљи до 730.000 тона, а сада се тек само неких 15.000 тона извезе.

И ето! Код нас тек свеки стотинити није жељан овчијег меса, а у Аргентинији не знају куда ће се с њиме. Постоји већ изрека: У Аргентинији ничу овце као трава. Тако је исто и у Аустралији и Новом Селанду.

Из тога се види, каква опасност прети нашем сточарству.

Разуме се, проћи ће још доста времена, док станемо и ми јести месо од американских оваца. Ко дочека — дочекаће. Свакако биће му боље, јер ће јести меса, па макар и од американских оваца, а ми данас не једемо ни од својих, макар што имамо својих оваца. **Вул.**

ПОСЛЕДЊИ ДАН.

У вечерњим новинама изашло је ово неколико речи: „Данас у близини Сестова нашли су мртво тело непознатог човека. Власт је повела истрагу."

Више ништа нису знале новине. Сељаци, који су ишли с вашара, нађоше тело на жељезничком насипу. Опколили су га, гледали су га. Један рече, да је несрећа намећи на мртва човека, а други су метли на лутрију. Жељезнички чувар је однео тело са гвозденог пута у рит у

Стање се овде овом приликом показало као врло црно, врло неутешно — са гледишта српског, патријотског... **Милетићевац.**

Вести из места и са стране.

† **Јосиф Атанацковић** парох панчевачки умр'о је прекјуче у 75. год. живота. Био је добар свештеник, који је заузимањем пратио наше народне ствари. Јако га је болело што се последњих година десио онај обрт у Панчеву. Као добру и ваљану свештенику треба да му речемо: Лака му црна земља!

† **Војвода Станко Радонић.** Са Цетиња јављају, да је онде умр'о војвода и црногорски министар иностраних дела Станко Радонић. Покојник је био један од највећих државника у Црној Гори. Као што „Балканска кореспондевција" јавља, српски министар иностраних дела генерал Сава Грујић изјавио је удовици покојниковој телеграфским путем саучешће у тузи, и то у име целе земље.

Шта је са принцом Фердинандом. Лист један у Букурешту, „Natiunea" пише о бегству принца Фердинанда из Бугарске ово: Са најпоузданије стране дознајемо, и то, од личности, која је из Бугарске дошла, да је принц Фердинанд просто побегао из Бугарске, а не да је отишао на пут да се мало прође. Принц Фердинанд је побегао из Бугарске, пошто се посвађао са Стамбуловим. Бегство то стоји у свези са путовањем руског цара у Берлин и може се узети као предигра важних догађаја, који ће се за кратко време почети збивати на балканском полуострву.

Шта вреди закон. Сад у среду био је главни конвент (скупштина) евангеличке цркве. Између осталога повела се опет реч о језику, у коме имају свештеници матице да воде. Главни конвент је лане закључио, да се матице имају водити на мађарском језику, и само епископ у округу с ове стране Дунава може изузетно допустити да се и на словачком језику воде. Међутим је сад тај округ поднео предлог, да се лањски закључак главног конвента обори, па нека сваки свештеник води матице у ком језику хоће. Павле Мудрон и Матија Дула тај су предлог потпомагали, позивали се на закон о народностима, на равноправност, али све бадава. Предлог је пао и остало је, да се ради по лањском предлогу. Ми ћемо о овој ствари донети опширнији извештај и коју више рећи. За сада велимо само, да се код нас не пази на закон, ни на законом ујемчеву автономију, кад се иде за тим, да се распростре и рашири мађарски језик. Води ли то добру, друга је ствар. Видимо, да се људи на то мало осврћу.

Чега све има код нас? Пишу нам из Илока: Штипендије и разне друге потпоре за сиромашне Србе ђаке основаше наши родољуби с том намером, да се и нашој даровитој сиротињи пружи прилика изобразити се, па да ти, кад се изобразе и дођу до печега, и сами другу сиротињу потпомажу и српску свест међу народом шире, а особито они питомци разних српско-православних црк. опћина дужни су у првом реду и своју прадедовску православну веру штитити и бранити. Но код питомца речке црк. опћине, не видимо то, него обратно. Др. Никола Коларовић, који је уз припомоћ речке српско православне опћине адвокатом постао, нашао је за сходно да се и први и други пут ожени са препарантиницом католичке вероисповести, и оба се пута у католичкој цркви венчао, а још за сходније нашао је, да и своју децу у католичкој цркви крсти. Тако је сномад, његово друго дете, сина, крстио у његовој кући овдашњи францишкански гвардијан, а после тога чина била је сјајна гостба. Заиста морамо пожелити да наше црквене општине буду сретније у избору питомаца. Наш свештеник не сме да крсти мушко дете од оца католика а матере Српкиње, или обратно, па се чудимо одкуда смеју овдашњи фрањевци крстити мушко дете од оца Србина а матере католичкиње. О овоме би требале наше црквене власти да мало боље воде рачуна, јер што важи за једнога, мора и за другога, но ми се надамо да ће наш парох већ учинити кораке против оваког поступка овдашњег гвардијана.

Шпијунство у Босни. У једном прекосавском српском листу има једна врло жалосна прича како се у Босни народ навађа на зло, прича управо невероватна. Ево шта се тамо вели: „Пре два месеца један окружни предстојник послао је два своја шпијона у униформи жандарској и наредио им је да се кажу као одбегли жандари, а сад усташе (ајдуци) па да позивају народ ко хоће да се дигне против аустријске управе. Одбегли жандари скитали су по селима и шумама као тобожњи хајдуци и у селу Јошавци пушкарали су се са другим жандарима који су тобоже отишли за њима у потеру али нико није рањен. То је било само форме ради. Она два тобоже одбегла жандара позивали су поједине људе на устанак нашто су се неки по њихову причању изговарали да би се придружили њима драге воље али немају оружја; народ им је давао хлеба једно из сажаљења а друго из стра. После два месеца дошли су други жандари из Бањалуке те повезаше око 50 људи у селу Јошавци, Реквици, Колима, а међу њима и једног свештеника и дотераше у затвор: и то беху све они људи код којих су они одбегли жандари долазили и тобоже који су хтели да се њима придруже у устанак. Осим њих узимали су и извесног Митра Кнежевића трговца из Бањалуке на одговор као да је он подговарао те хајдуке да се држе и да им је слао муницију. За доказ шта је било у ствари ено једнога од тих тобожњи хајдука постављен је пре неколико дана за писара I. класе код котарског уреда." — Ако се овако ради у Босни онда је више но ужасно. Волели би, кад би нам одонуд неко јавио јел тако баш у истини.

Насиља у Старој Србији. Из Скопља пишу од 29. септембра: „Прекјуче дошли су овамо четрдесет уважених људи са свештеником из Беловишта, да се туже на насиља овдашњег спахије Јусуф-бега. Пре тога били су већ три стотине људи из тога села код кајмакама у Тетову, да их исти узме у заштиту против Јусуф-бега. Но кајмакам не смеде ништа да предузме против моћног бега, те за то је сада многопаћени народ изаслао депутацију од 40 људи у Скопље, да се тужи новом валији Мехмед Ејуб-паши. Валија је примио ову депутацију и саслушао народне тужбе, задржи шест чланова депутације, а остале пошље кући. Међутим одмах позове телеграфски и кајмакама у Тетову и Јусуф-бега, да ствар испита, те да предузме кораке, да се насиљу стане на пут. Ово одлучно поступање валијино изазвало је у народу задовољство. — Пре неколико дана кренуше се из села Голашника 9 дунђера са 14 коња у Србију, да траже посла. Ноћ их ухвати у гори и они одлуче, да у гори под ведрим небом преноће. Око поноћи пробуди их људска вика: „Устајте људи, одведоше вам коње." Они пођипаше, но видеше, да су им коњи сви ту. У то загрмише пушке и један од њих по имену Јово Павловић паде мртав. Остала осморица се разбегоше. Кад су се ујутру вратили на место, где су заноћили, нађоше мртва Јову, а коњима ни трага ни гласа. — Од неко доба налази се овде као тумач за косовски вилајет неки Јусуф-Џамил-Ефенди, потурица нека, који се пре осам година у Драчу у Албанији потурчио. Он је у Босни служио код „Црвеног крста", па пошто је неколико хиљада фор. проневерио, побегне отуда. Земаљска влада није га тражила. Тај се човек размеће као непријатељ Српства, а вели се, да стоји у тајној служби аустријској. — Јуче су приспеле амо две католичке милосрдне сестре (калуђерице), у намери, да подигну католичку школу."

Награде за одгајивање коња. Пишу нам из Инђије: „Јуче, 2. октобра одржан је овде коњски вашар, те су раздељиване и награде за лепо одгајивање коња. Од Срба добили су награде ови: Димитрије Божић ратар 4 дуката, Никола Контић велепоседник 3 дуката, обојица одавде. Стеван Мојић из Бингуле 2 дуката."

Бројеви о исељавању из Немачке у Америку. Недавно су објављени бројеви о исељавању у Америку из немачке државе. Из њих се види, да је број исељеника за прошлу годину достигао 98.515 људи. Од ових на саму Пруску пада 63.103 исељеника. Из кнежевине Познанске иселило се 12.434, и западне Пруске 12.616 и из Померније 7.247 људи. Кад узмемо да су пољске провинције најмање насељене, а ове су дале 34.000 исељеника, то значи, да је у Немачкој а нарочито у Прусији врло жалосно стање.

Ручак дебељака. Неки дан имали су дебељци североамеричке државице свој годишњи састанак управо ручак. На ручку су биле само 43 особе, али те поштоване личности представљаху лепу тежину од 11.000 фунти. Већина гостију мерила је, сваки преко 300 фунти што је напредно увеличало успех свечаног обеда. Пре доручка изабрало је то лепо друштво свога председника. Председником је једногласно изабран судац Лагвод који је тежио 325 фунти. Ко ту да не каже наздравље!!

Трговина.

Нови Сад 5. (17.) октобра. Време. После јаког ветра који је два дана трајао, ударила је поново киша и осетљиво је захладило. Радња је у пољу и виногради са кишовитог времена отежана. Вода. У Дунаву на горњим станицама, у Пожуну и Будимпешти је у малом надолажењу. Под нашом вароши опада. У Панчеву и Оршави надолази. Тиса опада. Сава у Сиску расте под Митровицом у малом опадању.

На житарским пијацама нашим домаћим горњим, цена је шеници покренула у напред. Остала су зрна са не промењеним ценама пазарена.

На нашој пијаци је врло слаб довоз радним данима са раном; већином стиже на пијацу новог кукуруза. Цене су у нас одржале сваком зрну досадање. Плаћа се за шеницу новосадску, шајкашку и сремску 7 ф. 70—80 н., прва квалитета 7 ф. 90 н. Наполица 7 ф. Зоб 6 ф. 20 н. Јечам 5 ф. — 5 ф. 10 н. Кукуруз стари 4 ф. 70 н., нов кукуруз неокрњен 2 ф. 20 н., окрњен 3 ф. 30 н. Све од 100 клгр.

Брашно се троши у знатним количинама, цене су досадање.

Радња са остали наши производи је врло слаба.

Купаца страних за сваку робу фали. Покрај незнатнога промета са сваком робом цене су свему веома ниске. Маст на више 58 ф. — 59 ф., на мање 60 ф. — 62 ф. Сланина сушена 59 ф. — 60 ф., тешка пушена 62 ф. — 64 ф., од 100 кгр. Пасуљ бели крупан 7 ф. 50 н. — 8 ф., ситна винградска пасуљица 8 ф. 25—50 н., жути 7 ф. 50 н. Кромпир 2 ф. — 2 ф. 25 н. Лук црни 1 ф. 50 до 1 ф. 60 н. Све од 100 кгр.

На свињској пијаци је задоста угојених свиња, продаја врло слаба, цене на попуштању. Тешки свињи 39—40 н., средњи 40—42 н., лаки месњати 42 до 44 н., од 1 кгр.

На пијаци месарској има дневно задоста оваца, теоца је мало. За овце се плаћа 8 ф. 50 н. — 11 ф., од пара. Теоци 10 ф. — 18 ф., од ком.

Вино. У наших је виноградара и винарских трговаца извршне квалитете и новог и старог вина. Продаја је за сада сасвим незнатна. Из најближе околине нема још купаца. Цене су ове: Ново бело и шилер 10—14 н., старо бело 10—16 н., шилер 14—18 н. Комовица права чиста 28—32 н. Шљивовица 28—36 н., од 1 литре.

*

У **Будимпешти** 4. (16.) октобра. Шеница је умерено нуђена, воља за куповање добра; намера се утврдила, покрај дневног промета од 22.000 м. ц. цена се са 5 новч. унапредила. Са осталим зрном слаб промет, намера и цене остале без промене. Плаћана шеница потиска тешка 80.5 8 ф. 85 н., 79.5 8 ф. 75 н., 79. 8 ф. 70 н., 78.5 8 ф. 60 н. Пештанска 79.2 8 ф. 65 н. 76. 8 ф. 35 н. Стонобеоградска 76.5 8 ф. 45 н. Банатска 78.5 8 ф. 50 н. 79. 8 ф. 57½ н. Са горње Тисе 78. 8 ф 40 н. Бачка 75.2 8 ф. 37½ н. Бајска 74. 7 ф. 90 н. Српска 76.3 7 ф. 50 н. Све на три месеца.

За готов новац готова роба: Раж 7 ф. 20 — 7 ф. 30 н. Зоб 7 ф. 25 н. Кукуруз 4 ф. 72½ н.

Термини су у мирном правцу обављени. Курзови су остали већином непромењени, само је кукуруз са неколико новчића у цени малаксало. Шеница за јесен 8 ф. 21—23 н., за пролеће шеница 8 ф. 78—80 н. Кукуруз за мај-јуни 1890. год. 5 ф. 16—18 н. Зоб за јесен 6 ф. 98 — 7 ф. 12 н., за пролеће зоб 7 ф. 21—25 н.

*

У **Будимпешти** 3. (15.) септембра. Производи. Коже овчије. Минулих дана је до 18.000 ком. учињених овчијих кожа продано. Плаћане немачке вуне 1 фор. 80 — 2 ф. 20 н., бачке и банатске 1 ф. 60 — 2 ф. 10 н., од пара. Српске и бугарске 95 ф. — 105 ф., од 100 ком., Азијатске 48 ф. до 50 ф. македонске 58 ф. — 60 фор., од 100 кгр. Маст свињска 54 ф. Сланина сирова тешка 50 ф. — 50 ф. 50 н., средња 49 ф. н., од 100 кгр.

Варивo. За извоз је тражено варива те су цене се мало унапредиле. Пасуљ бели крупан 7 ф. 50 н. — 8 ф., ситна писуљица 8 ф. 50 н. — 9 ф., жути 7 ф. 50 н. Сочиво 8 ф. — 12 ф., фино до 16 ф. Грашак 8 ф. — 9 ф. 50 н, очишћен угарски 13 ф. 50 н. Све од 100 кгр.

*

У **Штајнбруху** 4. (16.) октобра. Радња се угојеним свињама је застала — мирна. На окупу је 114.838 ком. разнога порекла. Плаћа се за угар. мат. тешке 41—42 н, младе тешке 43—43½ н., средње 44—45 н. Сеоске тешке 41—42 н., средње 43½—44½ н., лаке 45—48 н. Српске транзито тешке 42—43 н., средње 43—44 н, лаке 44—45 н. Све од 1 кгр.

Најновије вести.

— Француске новине од реда тврде, да се принц Фердинанд кренуо на пут из Бугарске на савет Бизмарков. Бизмарк се надао, да ће моћи израдити, да цар Александар прими принца Фердинанда у аудијенцију. Међутим је Фердинанд у залуд 24 сата чекао брзојав од Бизмарка у тој ствари.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ."

(Стигли 5. октобра у вече.)

Загреб. Сабор је примио ново финансијско поравнање између Тројединице и Угарске, са 69 против 4 гласа. Старчевићанци су пре гласања изашли из сабора.

Лисабон. Краљ је на умору.

Париз. Влада ће изјавити, да неће бити ни на страни умерених републиканаца, ни на страни радикала, већ ће бити у средини.

Тамишград. Због непрестане кише нагло је надошла река. Из 6 околних места раде радне снаге на насипима.

густу траву. Метуо му мало траве под излупану главу. Грозно га је било погледати. Дошао и судац, стрчала се сва околина.

Чакшире и капут на мртвацу биле су све издрпане, ципеле је увезао канапом, а у џепу нађоше само једну решконту.

Лица је плава, а отвореним очима гледао је небо. Власт је испитивала, да ли ту постоји убиство или друго шта. Свршише записник, тако тачно као канда су нашли у џепу мртвачевом 1000 дуката. Затим су почели испитивати, ко је и одакле је; како се зове и где је рођен. Друга знака по ком би се могао познати није имао, до двонедељна отава црвене браде и две пријаве руке; по њему се види да није одавно радио и да је одавно гладовао.

Неколико њих су га познали по знацима. Међу осталима и једно весело друштво у Лорету. Девојке су подвикивале у сва звона. „Но и овај нема воље да игра" — рекоше, када прође онуда човек извурена лица, клецајући коленима, и час, по увезујући канапом ципеле, које су биле да се сваког тренутка распадну. За тим је мало даље стао и слушао свирку, као канда би и он играо и само је бленуо. За тим се опет упути прашњавим друмом. Ишао је спуштене главе испод дрвећа уз друм. Мало је фалило, те га не згазише једна кола; кочијаш се продере на њега и замахне бичем да га удари. Очајним скоком утекне испод ударца.

Доцније су га видили око неког салаша. Сео је на земљу, као канда је бројао клипове. Један момак са салаша узе сапиште од вила, те се скрио да види, шта ради ова одрпавица у кукурузи; а није било ничега за крађу. Човек е скинуо ципелу и седио је. Момак замахне сапиштем на њега, питајући га, шта ради на туђем добру и сумњиво му гледаше руке. Одрпаница није могао ништа да одговори, нешто је промуцао, затим с великом муком навуче ципелу и оде даље погурен као злочинац.

Ишао је дуж насипа од канала у ладу засађених дудова. Рит се зелени десно и лево. Вода, где је пао сен од дрва, црни се, а даље све се цакли на лепом пролетњем сунцу. Тице певају и близу и далеко.

Овај момак са салаша причао је, да га је вребао добар сат, да ли ће се вратити, а ни помишљао није да је стишао, да умре под точковима железнице. Познао је и ципелу увезану канапом, коју су нашли поред шина.

— Мора да су га болеле ноге када су точкови прешли преко њих, мудровао је „келнер" суседне гостионице у јрном капуту са пешкиром под пазувом. Довуко га мртвачки задах, као гавранa. И он је видио непознатог пред гостионицом тако око подне; а тај је био гладан као и други, који читаво очима враду чорбу из лонца. Напослетку отераше га вашке.

Кад је сунце седало, сен се мртвачев отегао, а врапци прелећаху брзо преко њега, као да је страшило. Из суседне крчме чуо се разговор и песма. У авлији под древетима играле су девојке. И када проврше тело на колу, јурише сви да га виде. Унутри се пило и певало „во свја тјашкаја".

Доцније се дознало ко је шта о њему. Један је крчмар причао, да му је недавно, једног кишовитог вечера, дошао човек црвене браде, мртав-уморан, са малим завежљајем под пазувом. Бирташ га је мерио очима, да ли има десет новчића, да плати постељу за једну ноћ. Дошљак га прво запита шта кошта; за тим је сваки дан чекао писмо; напослетку једног дана крене се зором на пут са подераним ципелама, и погуреним леђима да тражи друга склоништа.

Пробао је свашта: био је каменоресац, кадрџија и напослетку надничар. У раду је скрхао руку; отерали су га. Кад није више могао да нађе начина, како ће зарадити леба, бацио се под точкове железничке. Шта је мислио, кад се тамо пруњо полеђушке посматрајући чисто небо и зеленило? Пре један дан, кад се вратио на своје пребивалиште, гладан, уморен, рекао је у себи: „Сутра!"

Било је субота у вече; крчме у Форо-Бонапарте биле пуне света; читава пијаца била је преврћена шатрама комедијашким и трговачким. Једна девојка обучена у црвенкасто провидно одело удараше у тамбуру. Младићи и девојке вешиковали су у заседу. Један воскар викао је нудећи своје колаче.

У једном полуотвореном дућану, једна млада дојила је своје чедо, а муж се разгурио на врати те пуши. Одрпаница је све ово видио, али није смео нигде да стане; мислио је непрестано га терају, гоне. Људи су ваљда већ осећали на њему мртвачки задах, и за то су га избегавали. Само је једна сирота баба, носећи путњу на леђи, села на камен поред њега; почела приповедати, тужећи се на своју невољу, као обично бабе, да јој је кћи у шпитаљу, јер се код мужа прерадила па се разболела; она опет мора да иде чак до суседног села а здраво је боле ногa. За тим је и та баба отишла.

У селу су одзвонили подне и кад се све умири, по широкој пољани разлеже се оштар звиждук, железница је јурила ко бесомучна. Сунце је жестоко пекло. Дуж насипа зелени се рит са редом дудова и сита.

— Време је, нека буде крај!

Није се мицао; тамо је седио држећи главу у рукама. Једна гладна вашка без госе, нађе тамо, то је једина која није залазила на њега. Шта више стала је и пажљиво га је посматрала, за тим поче махати репом. Али кад виде да неће ништа добити и она оде даље и неко време чуло се како каса правна трбуха и спуштена репа.

Свирац свира у крчми се игра дубоко у ноћ. Кад се девојке запурене окануше играња, опет се поче говорити о данашњем самоубијству. Једна је причала, како се њена пријатељица, лепа као авђео, због несретне љубави отровала, поред ње је била слика неверникова, који је узео једну шнајдерку. Девојке су слушале пажљиво ладећи се лепезама. Један момак рекао, да би он, кад би имао узрока да буде љубоморан, сваког убио на кога год би наишао. Би, бога ми, ево видиш овом брисом! Како је стојао, туривши руке у џеп, девојке га гледаху, јер је био леп деран, црна коврџаста коса вири му испод шубаре. „Келнер" је непрестано слагао флаше на сто, ту се пило братинство. Та у овом нашем свету само братинство и љубав нешто вреде. Живила добра воља! Флаша вина одгони бригу за читаву недељу. Вина овамо бирташу!

На пољу под звезданим небом била је тишина, само је један зрикавац почео зрикати на железничком насипу, нарушавајући ноћну тишину.

С талијанског —р—

УГАРСКИ ДРЖАВНИ ПРОРАЧУН ЗА 1890. ГОДИНУ.

Свотник.

А. Редовни издатци.

Наслов.	Прорачунано за 1890.	1889.
	форината	
1. Краљевски двор	4,650.000	4,650.000
2. Придворна писарна	74.978	73.380
3. Државни сабор	1,236.802	1,253.671
4. Заједнички издатци	23,297.673	23,027.919
5. Средиште мировине	56.092	62.143
6. Мировине	6,316.227	5,789.142
7. Државни дугови	120,018.588	117,680.010
8. Предузети дугови код инкамерирања железница, којим су ујамчене камате	6,990.712	14,699.831
9. Предујмови на ујамчене камате железница	4,596.911	4,865.691
10. Унутарња управа Хрватске и Славоније	6,063.530	6,063.530
11. Државно-рачунарски двор	110.100	110.100
12. Председништво министарства	335.430	334.930
13. Министарство на превишњем двору	54.212	54.020
14. Хрв.-слав.-далм. министар и његово особље	36.080	36.080
15. Министарство унутарњих послова	11,694.434	11.525.154
16. Министарство финансија	57,246.567	56,449.677
17. Министарство трговине	45,609.595	43,679.842
18. Министарство за пољоделство	12,428.341	11,684.613
19. Министарство за богоштовље и наставу	6,971.260	6,707.788
20. Министарство правосуђа	12,324.139	12,095.282
21. Министарство домобранства	10,712.585	9,814.121
Укупно	330,824.256	330.656.924

Б. Прелазни издатци и инвестиције.

I. Прелазни издатци.

1. Председништво министарства	3.440	—
2. Министарство при двору Њег. Величанства	10.506	8.722
3. Министарство унутарњих послова	64.393	51.556
4. Министарство финансија	1,402.351	1,443.001
5. Министарство трговине	357.300	341.300
6. Министарство за пољоделство	140.000	87.000
7. Министарство за богоштовље и наставу	67.711	84.215
8. Министарство домобранства (Државни рачунарски двор)	4,353.760	2,219.869
	—	2.580
Укупно	6,399.461	4,238.243

II. Инвестиције.

1. Градња саборнице	850.000	850.000
2. Министарство унутарњих послова	30.181	32.660
3. Министарство финансија	1,332.130	1,929.289
4. Министарство трговине	6,533.410	6,733.570
5. Министарство за пољоделство	2,787.363	3,280.102
6. Министарство богоштовља и наставе	567.299	288.249
7. Министарство правосуђа	125.000	125.000
Укупно	12,225.383	13,238.870

В. Ванредни издатци на заједничке послове

	6,214.546	8,670.245

А. Редовни приходи.

1. Државни дугови	4,349.139	17,905.029
2. Државни рачунарски двор	1.895	1.895
3. Министарство на превишњем двору	250	200
4. Министарство унутрашњих послова	1,059.547	1,015.068
5. Министарство финансија	266,021.133	251,958.776
6. Министарство трговине	62,527.635	59,341.478
7. Министарство за пољоделство	12,282.554	11,864.070
8. Министарство за богоштовље и наставу	852.409	800.405
9. Министарство правосуђа	769.117	704.833
10. Министарство за домобранство	271.241	264.382
Укупно	348,134.920	343,856.136

Б. Прелазни приходи.

1. Министарство унутрашњих послова	2.988	3.988
2. Министарство финансија	6,596.472	6,392.000
3. Министарство за пољоделство	41.000	286.000
4. Министарство за богоштовље и наставу	483.867	125.000
Укупно	7,124.327	6,806.988

Редовни издатци	330,824.256
Редовни приходи	348.134.920
Сувишак	**17,310.664**

Биланција.

	Прорачунано за 1890.	1889.
	форината	
Редовни издатци	330,824.256	330.656.924
Прелазни издатци	6,399.461	4,238.243
Инвестиције	12,225.383	13,238.870
Изванредни издатци	6,214.546	8,670.245
Укупно	355,663.646	356,804.282
Редовни приходи	348,134.920	343,856.136
Прелазни приходи	7,124.327	6,806.988
Укупно	355,259.247	350,663.124
Свеукупни издатци	355,663 646	356,804.282
Свеукупни приходи	355,259.247	350,663.124
Мањак	**404.399**	6,141.158

Будимпешта, у октобру 1889.

Др. Александар Векерле,
краљ. угарски министар финансија.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Изашао је из штампе

„НЕВЕН“

ЧИКА ЈОВИН ЛИСТ

БРОЈ 18.

Садржај: Корнелије Станковић (са сликом) — Покојник. — Гледај колики је! Песма (са сликом) од У. — Највеће на свету. — На улици. Песма (са сликом). — Жетве. — Шта вреди реч. Песма од чика Владана. — Ковач и ђаво. (Измишљена лудорија, да се мало насмејемо. Са 9 слика.) — Српска лична имена. Од Ц. — Разнолије. — Даштање. — Решења даштања. — Позив на претплату.

ПРЕТПЛАТНИ ПОЗИВ

НА КЊИГУ

БОРЦИ

РОМАН ИЗ СЕОСКОГ ЖИВОТА

У ДВЕ СВЕСКЕ

ОД ЈАН. М. ВЕСЕЛИНОВИЋА.

Политичка струја, која је потекла „одозго“, заплављала је мало по мало, најпре људе од књиге, онда занатлије, па најзад, и самог земљорадника. Сада је постала огромна река, и највећом бујицом јури по овој нашој малој отаџбини. Где се два састану, зборе о политици. И у палати и у чатрњи данас се подједнако чују речи: радикал, либерал, напредњак.

Неминовно је то морало доћи, и — дошло је. Ако је добро — сви смо допринели те је дошло, ако је зло — сви смо криви.

Задатак ове књиге није да научно и систематски изнесе ток нашег политичког живота од 1880. г. Писац се овде бави селом. Он описује борбу вођену међу сељацима; приказује сељака пре те борбе, приказује како се бори и подлеже. И овде је се писац држао свог старог правила: пиши како јесте, пиши истину; не одузимај ништа а не додаји ништа.

Људе, који су повели борбу, који су на сваком кораку и у свако доба радили на остварењу новијих мисли — писац је назвао „Борцима“.

Интересантан је живот њихов, интересантна је сама борба, тим интересантнија: што се води са људима не образованим, који, да би се одржали, чине све могуће. Сем тога, у роману је пуна интереса и љубавна историја.

Кметови, капетани, начелници, пандури, свештеници, учитељи, судије, канцеларије — све је ту. Све је изнешено онако како је. Нико није штеђен а нико ни нападнут.

Дело је велико, за то је подељено на свеске. Биће их свега две.

Прва је дата у штампу и биће готова концем октобра. Изнеће око 16 таб. на лепој хартији а цена јој је 2 дин. или 1 ф. а вр.

Чим прва буде готова, ући ће и друга у штампу.

Скупљачима десета књига или новац за њу; књижарима и препродавцима 20% рабата.

Само ко готов новац положи, сматраће се за претплатника.

Поручбине без новаца не вреде, јер вересије нема никоме.

Поруџбине слати на потписатог.

Коцељева 27. септембра 1889. год.

Јан. М. Веселиновић
председ. општине Свилоувско-Коцељевске
преко ср. канцеларије
Шабац.

ШЕСТОНЕДЕЉНИ ПАРАСТОС

ЈОВАНА МАТИЋА

краљевског јавног бележника

даваће се у суботу 7. (19.) октобра у 10 сати пре подне у свдашњој саборној цркви на који се сви сродници, пријатељи и познаници позивају.

У Новом Саду 3. (15.) октобра 1889

Тужна и ојађена сестра

Софија Лукш рођ. Матић,
и остала родбина.

Ред пловидбе

помесног пароброда „Нимфе“ почевши од 27. августа ове године.

ИЗ КАМЕНИЦЕ У НОВИ САД:
Пре подне: 5, 6, 8, и 3/4 10 сахата.
После подне: 1/2 2, 1/2 3, 4 и 1/2 7 сах.

ИЗ НОВОГ САДА У КАМЕНИЦУ:
Пре подне: 1/2 6, 7, 9, и 11 сахата.
После подне: 2, 3, 5 и 7 сахата.

☛ Недељом и свецем после подне не иде по тарифи, него по потреби.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

На упражњено место учитељице на српској вероисповедној школи у Парага, овим се отвара стечај.

Плата је учитељици 300 фор. у готовом новцу, стан у парави, зимњи огрев и 2 хвата дрва и гувно изван села.

Учитељици у дужност спада све наредбом прописане предмете у школи предавати и децу у појању обучавати. Рок пријаве је четир недеље од увршћења првог стечаја. Молбенице се шаљу на местни школски одбор у Парага (Бачка, Силбаш).

Из седнице школског одбора држане у Парага 1. октобра 1889,

М. Новаковић, перовођа. 1—3 **Петар Попов,** председник.

КУЋА

ЗА ИЗДАВАЊЕ ПОД КИРИЈУ.

Кућа под бр. 1455/6 у Новоме Саду, где је сада смештена

ЖАНДАРМЕРИЈСКА КАСАРНА,

издаје се од 1. јануара п. н. 1890. једној или двема партајама под кирију. Уз кућу иду и једна мала, и једна велика башта.

Ближе се може дознати код власника куће **дра Илије Огњановића.** 1—2

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

Г. ГЕОРГИЕВИЋА

У НОВОМ САДУ

потребује спомоћника који одма ступити може. 1—

ГОСТИОНИЦА

КОД „БЕЛОГ ВОЛА“ У НОВОМ САДУ

футошка улица

продаје се из слободне руке. Ближи услови сазнати се могу код **г. Јозефа Шпилера.** 1—3

ГОСТИОНИЦА И КАФАНА

КОД „ЗЕЛЕНОГ ВЕНЦА“ У РУМИ

издаје се од 1. новембра 1889. на једну или више година у најам.

Ближа извешћа даје

ДРАГУТИН РИСТЕР,
1—3 књиговођа штедионице.

ФРАНЦИСКА ЛАКИ

МОДИСТКИЊА У НОВОМ САДУ

(до гостионице „зелени венац“)

препоручује за свако доба године богат и елегантан избор

ЖЕНСКИХ ШЕШИРА

ЗА ГОСПОЂЕ И ДЕЦУ

ПО НАЈНОВИЈОЈ ПАРИСКОЈ И БЕЧКОЈ МОДИ

а са најјефтинијом ценом. 3—3

МЕШОВИТА РАДЊА

МИХАИЛА НИКОЛИЋА

У ИНЂИЈИ

потребује два спомоћника. Ступити могу одма. 3—3

НОВА ЗЛАТАРСКА РАДЊА.

Част ми је поштованој публици у месту и околини до повољног знања ставити да сам отворио нову

ЗЛАТАРСКУ, КУЈУНЏИЈСКУ, ДРАГУЉАРСКУ И САЏИЈСКУ РАДЊУ

и најучтивије молим поштовану публику да ме удостоји својом посетом, те да прегледи моје богато стоваришће радње ове струке.

Као што сам од 25 година овамо у **Будимпешти и у Херкуловој купки** са мојом солидном радњом заслужио и оправдао поверење мојих поштованих муштерија — **у пуном сам поуздању да ћу и овде то поверење потпуно оправдати.**

Старо злато и сребро, драго камење и све драгоцености из старине — по највишој цени купујем и у промену за нову робу под **најбољим** условима примам.

Оправке што падају у ову струку радње обављам брзо, тачно и уз трајно јамство.

Моја је сва роба по краљевском новчаном звању оверовљена (пунцирана) и писмено стојим добар за праву вредност њену.

☛ **За сатове од мене купљене гарантујем две године дана.** ☚

Са велештовањем

М. ГАНС,

драгуљар, у Новом Саду у лебарској улици у кући г. Ђоке Радовановића (пређе Јосима Мачванског) преко пута од апотеке код Св. Духа.

1—3

Власник и издавалац Милица Томић рођ. Милетић. Одговорни уредник Јаша Томић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.